

Wat was hier vroeger? – Het landschap lezen

Thema: 'Verdediging en Verzet'

Wist je dat je het landschap kunt lezen? Een landschap leest als een boek, een geschiedenisboek. Naarmate je de kunst van het landschap lezen beter beheerst, kunt je er meer informatie uit tevoorschijn halen en wordt het steeds interessanter. Deze middag ga je de verschillende lagen van het landschap van de Haarlemmermeer lezen en in kaart brengen. Dit doe je aan de hand van het thema: 'Verdediging en Verzet'.

In deze opdracht doorloop je vier fases. Soms moet je iets *doen* met de kaarten, soms moet je een *vraag beantwoorden*.

1. Open een Pagesdocument
2. Geef het document de titel "het landschap lezen – wonen en werken"
3. Als je iets moet *doen* met de kaarten, maak dan een foto van wat jullie hebben gedaan en zet deze foto in het Pagesdocument bij de juiste fase en stap.
4. Schrijf jullie antwoorden op de vragen ook op in het pagesdocument.

Fase 1: Kaartanalyse

Analyseren betekent dat je iets gronding onderzoekt en ontleedt. In deze fase gaan jullie de verschillende lagen van het landschap ontleden, uit elkaar halen dus.

1. Leg de historische kaarten van de Haarlemmermeer op volgorde van tijd, jullie maken dus een tijdlijn.
2. Bekijk de kaarten, wat valt je in eerste instantie op?
3. Op welke kaarten is het meeste te zien over het thema: 'Verdediging en Verzet'? Pak deze kaarten uit de tijdlijn en maak van deze kaarten een analyse (punt 4).
4. Maak van in totaal **drie historische kaarten** een analyse. Let op: soms heb je extra informatie nodig van internet of van de extra kaarten.

Zo maak je een analysekaart:

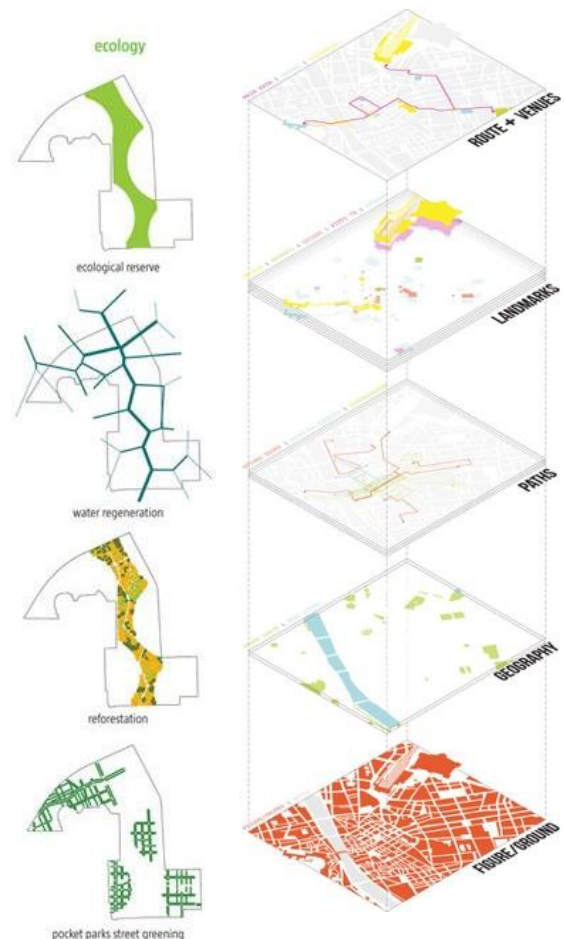
- Leg een stuk kalkpapier over de kaart
- Jullie maken analysekaarten van de volgende lagen (onderdelen) die te zien zijn op de kaarten:
 - Dijken, ringvaart

- Forten en batterijen (Stelling van Amsterdam)
- Belangrijke plekken tijdens de Tweede Wereldoorlog

- Trek de lijnen over van de laag (het onderdeel) die je wilt laten zien. Je trekt bijvoorbeeld lijnen van de wegen, waar water te zien was of waar bebouwing is.

- Maak per laag een aparte kaart, gebruik dus voor ieder onderdeel (bebouwing, wegen, water) een nieuw stuk kalkpapier.

- Als je klaar bent met de laag, schrijf dan op je analysekaart wat je in kaart hebt gebracht en schrijf het jaartal op van de kaart.

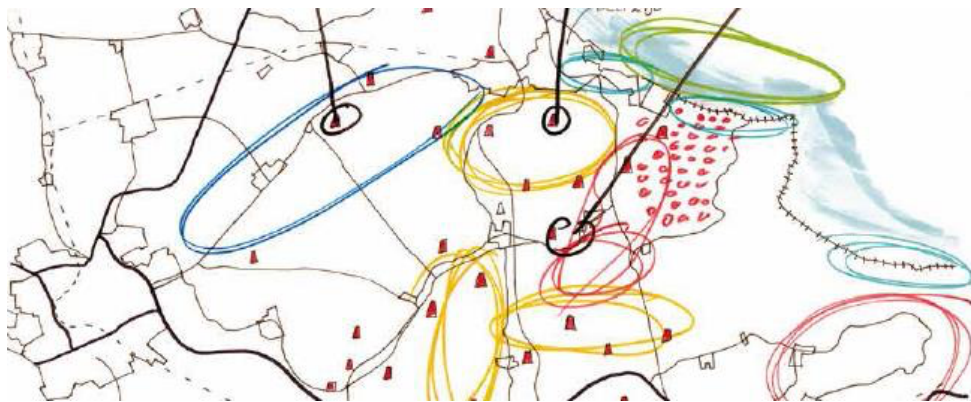

Fase 2: Interpreteren

Zijn alle kaarten klaar? Dan is het tijd om de verschillende lagen goed te bekijken en te vergelijken. Zo kunnen jullie nieuwe informatie ontdekken. De betekenis/ verklaring die je geeft aan deze informatie wordt ook wel interpreteren genoemd.

5. Leg alle analysekaarten met hetzelfde onderdeel(laag) op elkaar. Per tweetal ga je de verschillende analysekaarten van de laag bekijken en interpreteren.
 - Welke overeenkomsten zie je?
 - Waarom zijn de plekken niet veranderd in de geschiedenis denk je?
 - Welke verschillen zie je?
 - Vanaf welk jaartal zijn de grootste verschillen te zien?

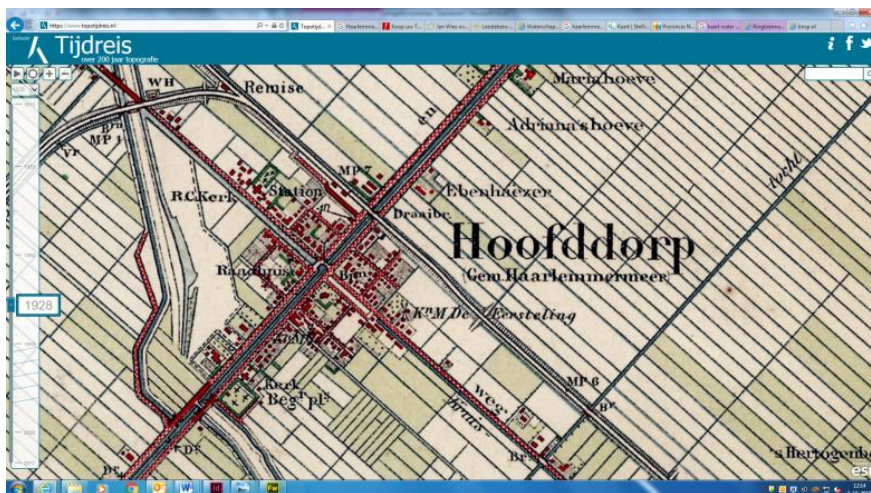
- o Wat is de oorzaak van deze verschillen denk je?
6. Pak een nieuw vel kalkpapier en omcirkel op de kaart welke plekken het meeste zijn veranderd in de Haarlemmermeer door de geschiedenis heen.

Fase 3: Verdiepen

Je hebt waarschijnlijk verschillende plekken in de Haarlemmermeer gevonden die door de geschiedenis heen erg zijn veranderd of juist helemaal niet. In deze fase ga je je verder verdiepen in deze plekken en ga je opzoek naar het echte verhaal achter deze plekken.

7. Gebruik onderstaande website om in te zoomen op de plekken die je bij punt 5 hebt aangegeven, je kunt hier 200 jaar door de tijd reizen:
<http://www.topotijdreis.nl> (historische kaarten, Kadaster)

8. Bekijk wat er allemaal veranderd is op deze plekken. In welke tijdperiode(s) zijn deze plekken erg veranderd? Waarom heeft er juist in deze tijdperiode(s) een verandering plaatsgevonden?

Hulpbronnen:

- <http://www.ahn.nl/index.html> (Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN))
- <http://www.topotijdreis.nl> (historische kaarten, Kadaster)
- <https://ilibriana.wordpress.com/2012/01/13/de-haarlemmermeer-kaart-uit-1591/>
- <https://www.leestekensvanhetlandschap.nl>
- <http://www.haarlemmermeer-geschiedenis.nl/page/9/droogmakingsplannen-17e-eeuw.html>
- <https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/kaart>
- <https://maps.noord-holland.nl/extern/gisviewers/sva/desk.htm>
- <https://allecijfers.nl/gemeente/haarlemmermeer/>
- <http://toenhaarlemmermeer.nl/>
- <http://www.haarlemmermeerspoor.nl/geschiedenis.htm>
- <https://www.stadsherstel.nl/168/restauratie/restauratie-gestart--bunkers-uit-koude-oorlog-in-haarlemmermeer/?id=7359>